

1 De coup de grace

Ambrose Bierce

De slag was hard en zonder pauze geweest; dat bevestigden alle zintuigen. De geur van de strijd hing nog in de lucht. Nu was alles voorbij; het enige dat ons nog restte was het verzorgen van de gewonden en het begraven van de doden ‘de boel een beetje aan kant maken’, zoals de grappenmaker van de begraafploeg het noemde. Er moest heel wat ‘aan kant gemaakt’ worden. Zover als het oog door het bos reikte, lagen overal tussen de versplinterde bomen de overblijfselen van mensen en paarden verspreid. Daar tussendoor liepen de ziekendragers die de weinigen die nog tekenen van leven vertoonden, verzamelden en wegdroegen. De meeste gewonden waren aan veronachtzaming gestorven, omdat het recht ze in hun lijden bij te staan omstreden is. Het is een legervoorschrift dat de gewonden moeten wachten: de beste manier om ze te helpen is het winnen van de slag: een overwinning is voor iemand die aandacht nodig heeft zonder meer voordelig, maar niet velen overleven het om er nog baat bij te hebben. De doden werden in groepen van twaalf of twintig verzameld en in rijen naast elkaar gelegd, terwijl de kuilen werden gedolven waar ze in terecht zouden komen. Sommigen, die op een te grote afstand van deze verzamelplaats werden gevonden, werden begraven waar ze lagen. Aan identificatie werd weinig tijd besteed, hoewel in de meeste gevallen de namen van de zegevierende doden

bekend en geregistreerd waren, omdat de begraafploegen de opdracht hadden hetzelfde veld te lezen dat ze ook hadden helpen maaien. De gesneuvelden van de vijand moesten er genoeg mee nemen dat ze geteld werden. En dat gebeurde rijkelijk: velen van hen werden meermaals geteld en het totaal, zoals dat later in het officiële rapport van de zegevierende commandant verscheen, drukte eerder een hoop uit dan een resultaat.

Een eindje van de plek waar een van de begraafploegen zijn ‘lijkenbivak’ had ingericht, stond een man in het uniform van een Federale officier tegen een boom geleund. Van zijn voeten tot aan zijn hals sprak een gelaten vermoeidheid uit zijn houding; maar zijn hoofd draaide hij onrustig van links naar rechts; zijn geest was kennelijk nog niet tot rust gekomen. Misschien wist hij niet waar hij naar toe moest; het was niet erg waarschijnlijk dat hij daar lang zou blijven, want de lage stralen van de ondergaande zon streken al rood door de open plekken van het bos en de vermoeide soldaten beëindigden hun dagtaak. Hij zou de nacht hier toch niet alleen bij de doden willen doorbrengen. Negen van de tien mannen die je na een slag tegenkomt, vragen de weg naar een of ander legeronderdeel alsof iemand dat zou weten. Deze officier was ongetwijfeld verdwaald. Nadat hij een moment gerust had, zou hij vermoedelijk een van de terugkerende begraafploegen volgen.

Toen iedereen was vertrokken, liep hij rechtuit het bos in, naar het rode westen, waarvan het licht zijn gezicht als met

bloed bevekt deed glanzen. De zelfverzekerdheid waarmee hij nu voortstapte, bewees dat hij op vertrouwd terrein was; hij wist weer precies waar hij zich bevond. De doden links en rechts van hem keurde hij in het voorbijgaan geen blik waardig. Het zachte gekreun dat zo nu en dan uit de mond van een zwaargewonde stakker klonk die de ziekendragers niet hadden gevonden en die een onbehaaglijke nacht voor de boeg had, werd eveneens genegeerd. Wat had de officier kunnen doen, hij was geen arts en had ook geen water?

Aan het uiteinde van een ondiep ravijn, meer een uitholling van de grond, lag een klein groepje lijken. Hij zag ze liggen, week plotseling van zijn koers af en snelde er haastig naar toe. Toen hij er langsliep nam hij ze zorgvuldig